

C

KULTTUURI, MIELIPIDE, IHMISET

HARRI ROPSU

Teele Jõks (vas.) ja Helen Lokuta ovat Tallinnan Julius Caesar ja Kleopatra.

Julius Caesar valloitti Tallinnan

Estonia-teatterin versio Händelin sotaisesta barokkioopperasta on Kansallisoopperan Caesaria hauskempi. **Kulttuuri C 2**

Estonian Caesar on haus

Kabareemaisen värikäs Händel-tulkinta tuonee barokkioopperainnost

TALLINNA. Georg Friedrich Händelin *Julius Caesar* sai tammikuun puolivälissä ensi-illan Suomen Kansallisoopperassa. Tammikuun lopulla se ilmestyi Tallinnan Estonia-teatteriin, ja Tukholman Folkoperan *Julius Caesarilla* on vuoro astua näyttämölle helmikuun alkupuolella.

Ajan henki saa usein oopperatalot ottamaan toisistaan tietämättä saman teoksen melkein samanaikaisesti ohjelmistoonsa. Barokkioopperan renessanssi on alkanut niin kauan sitten, ettei muoti-ilmiö riitä selitykseksi. Viime vuosina on kuitenkin alettu yhä paremmin tajuta, miten loistavia mahdollisuuksia mielikuvitukseks ja teatraalinen barokkiooppera antaa karnevalistiselle musiikkiteatterille.

ESTONIA-TEATTERISSA *Julius Caesaria* ei ollut esitetty koskaan aikaisemmin. Yleisö otti **Andres Mustosen** johtaman ja saksalaisen **Georg Rooterin** ohjaaman kabareemaisen värikkään ja farssimaisen vitsikkään, suuria tunteita pursuavan esityksen niin innostuneesti vastaan, että barokkioopperakuumeen voi olettaa alkavan myös Virossa.

PALJON suomalaisia kuului olevan ensi-illassa. Jos oli nähnyt saman teoksen jo Helsingissä, oli helppo tulla siihen tulokseen, että Estonia-teatterissa oli paljon hausempaa.

Estonia-teatteri ei pysty teknisesti kilpailemaan Kansallis-

OOPPERA

Georg Friedrich Händelin *Julius Caesar* (Giulio Cesare in Egitto) Tallinnan Estonia-teatterissa. Musiikinjohto **Andres Mustonen**, ohjaus **Georg Rootering**, lavastus ja puvut **Lukas Noll**, koreografia **Kati Kivitar**, valot **Anton Kulagin**. Pääosissa **Teele Jöks**, **Helen Lokuta**, **Monika-Evelin Liiv**, **Pavlo Balakin**, **Oliver Kuusik**, **Aare Saal**. Italiankielinen esitys.

oopperan huippumodernin näyttämön ja valaistuslaitteiston kanssa. Kansallisoopperan viileää, näyttämön tyhjyyttä korostavaa "valodramaturgiaa" ei tule kuitenkaan yhtään ikävä.

Saksalainen lavastaja-puku-suunnittelija **Lukas Noll** on rakentanut perinteisin, yksinkertaisin keinoin nokkelan Egypti-näkymän Englannin siirtomaavallan ajalta. Valoin ja taustaprojisoinnein loihditaan leikkisän väri-iloista, aistillis-eksoottista teatterimagiaa.

VOKAALISESTI Estonia-teatteri ei pääse Kansallisoopperan kansainvälisen solistijoukon tasolle, joskin **Julius Caesar**, mezzosopraano **Teele Jöks** ja **Kleopatra**, mezzosopraano **Helen Lokuta**, ovat molemmat erinomaisia, säteilyvoimaisia ja persoonallisia laulajia.

Suomessa asuvaa Jöksä lukuun ottamatta kaikki solistit ovat Estonian vakituisten en-

Ohjaaja **Georg Rootering** on tehnyt *Julius Caesarista* vitsikkään ja

semblen jäseniä. Ihmeteltävän hyvin kaikki ovat oppineet laulamaan barokkikoloraturreja, jotka ovat useimmille uusi taito. Hyviä ääniä ja hyviä näyttämöpersoonallisuuksia Estonialla tuntuu olevan nykyään yllättävänkin paljon omasta takaa.

Mustonen ei ilmeisesti sie- dä kontratenoreita, koska on

ottanut Kleopatraksi naisen Ptolemaiokseksi basson. Jösin tumma ja vahva mezzosopraano antaa *Julius Caesarin* laululle lämpimän aistil- sen sävyn, jollainen kontu- tenorin hieman aavemaisen äänestä puuttuu.

JÖKSIN imperaattori yrit- näyttää sotaisen tuimalta

Mats Ek "sävelsi" väkevän Aavesonaatin

August Strindbergin

SÖREN VILKS

mikä antaa uutta pontta vioida Strindbergin käsity-

uska ja nokkela

innostuksen myös Viroon.

HARRI ROPSU

itsikkään ja farssimaisen.

ksi naisen ja
basson. Jök-
ahva mezzo-
Julius Caesa-
imän aistilli-
inen kontra-
aavemaisesta

tärkeältä, missä on oma ko-
miikkansa. Kun tämä Julius
Caesar hullaantuu lumoavaan
Kleopatraan, hän pyrkii säilyt-
tämään miehisen karskiuten-
sa. Huvittavaa sekin.

Lokutan Kleopatra-kaunot-
taren notkea olemus tuo mie-
leen **Elisabeth Taylorin** kuu-
luisan elokuva-Kleopatran. Lo-
kutan Kleopatran viehätysvoi-

maa lisää hänen tyttömäinen
elämänilonsa. Hänen värikäs
mezzosopraanonsa tekee
Kleopatran suurenmoisen
kauniista, hyvin pitkistä
aarioista suorastaan hypnoo-
tisia.

Rootering on tehnyt kaikista
roolihahmoista karaktäärejä,
joilla on persoonalliset kasvat
ja piirteet. Kansallisooopperas-

sa kaikki ovat pikemminkin
marionetteja ja sarjakuvahah-
moja.

Estonian *Julius Caesarin* ka-
raktääreissä on arkisen koo-
minen, epävarma puolensa,
mikä saa heidät vaikuttamaan
jollain tavalla tutuilta ja inhi-
millisiltä. Mikä tärkeää, Roote-
ring luo karaktäärien välillä
jäntevästi mutkittelevan seik-
kailudraaman.

KOONINEN vire ei estä Hän-
delin suurenmoisten aarioi-
den intohimoja ja ääritunteita
purkautumasta. Viha ja kos-
tonhimo liekehtivät, rakastu-
misen tunne lumooa nautin-
nollisuudellaan, surun virta
syvyydellään. Huumorikin ku-
koistaa joissain aarioissa hur-
maavasti.

Tarinan julmat puolet me-
nevät Rooteringin näkemyk-
sessä mustan huumorin tiliin,
mikä sopii barokkioopperan
tyyliin. Kuolema vaanii kaiken
aikaa, mutta se kuuluu pelin
henkeen.

Lopun suuressa rakkaus-
juhlassa siirrytään Händelin
barokkiaikaan. Seremonialli-
nen riemu tarttuu myös ylei-
söön.

Mustonen on tehnyt häm-
mästyttävän tempun Estonia-
teatterin orkesterin kanssa: se-
hän kuulostaa barokkiorkeste-
riltä! Mustonen syyttää orkes-
teriinsa myrskyisät tunne-
lataukset ja sammumattomas-
ti sykkivän ja kuohuvan ener-
giavirran, jotka tempaavat
niin laulajat kuin kuulijatkin
mukaansa.

Hannu-Ilari Lampila

ARVIO

Hieno konsertti kärsi ääniongelmista

Cat Power Circuksessa.

KONSERTTI. Chan Marshallin
alias Cat Powerin musiikki
ponnistaa vanhan bluesin,
countryn ja folkin kolmiosta.
Nelikymppisen lauluntekijän
ensimmäisellä Helsingin kei-
kalla ei tavoitettu samaa maa-
gista ajattomuutta kuin levy-
jen parhaimmistossa.

P.J. Harveyinkin yhtyeestä
tuttu rumpali Jim White ja
tyylitajuinen kitaristi Judah
Bauer soittivat hienosti, mutta
soundiongelmat vaivasivat
äänikuvaa läpi keikan. Ehkä
yhtye ei ehtinyt tehdä sound-
checkiä kunnolla.

Marshallin upea, erikoinen
ääni on kuin Janis Joplinin ja
Marianne Faithfullin välistä.
Se oli ujosti esiintyneen ja
yleisökontaktia vältelleen lau-
lajan valtti. Matalassa, sopivas-
ti raspisessa äänessä oli valta-
vasti voimaa.

Hän jätti esittämättä monet
odotetuimmista kappaleis-
taan. Huippuhetkiksi nousivat
kaksi lainaa: The Highway-
menin *Silver Stallion* ja Iggy &
Stoogesin *I Wanna Be Your
Dog*. Yhtye muovasi niistä
kuin tuosta vain "Cat Power
-musiikkia".

Vaikka Marshall on saanut
alkoholiongelman kuriin, hän
osaa jättää yhä yleisön risti-
riitaisten tunteiden valtaan.
Puolivälissä showta hän pois-
tui lavalta vartiksi ja jätti kita-
ristin ja kiipparin lavalle vei-
vaamaan feedback-puuroa,
jonka aikana noin neljäsosa
yleisöstä poistui pakkasyöhön.

Mikko Aaltonen

atin

ta ponna ar-
gin käsitvksiä

KOTIKULMILLA